

Din memoriile Fonsiei Dorsay

Ce-ar fi dacă, într-una dintre duminicile de Gin-Rummy, pe scena din Schitu Măgureanu a Teatrului „Bulandra”, personajul Fonsia Dorsay ar lua-o razna și ar începe povestească, așa, deodată, între două

jocuri de cărți la care iese victorioasă, mereu victorioasă, despre o fetiță căreia îi plăcea să danseze, mai ales vara, la Chițorani, unde părinții ei aveau o vie? Mai apoi, aceeași Fonsia Dorsay și-ar aminti

despre femeile și bărbații pe care i-a cunoscut, i-a îndrăgit și care, într-un fel sau altul, i se mai află și acum în proajmă. Femeile ce s-au numit Katerina Ivanovna, Nina Zarecinaia, Lizzie Curry, Ioana D'Arc, Fana, Rosalind, Jenny Speluncă, Blanche DuBois, Ranevskaia, Silvia Dragu, Mary, Elisabeta, Arkadina... Bărbați pe nume Cehov, Shaw, Shakespeare, Brecht, O'Neill...

Și chiar dacă una sau două întâmplări s-au șters dintr-al memoriei uriaș palimpsest, cu siguranță că amintirea chinuitoarelor așteptări ale debutului, tulburătoarelor trăiri ale tinereții, strălucitoarelor triumfuri ale tuturor vîrstelor a clătinuit, desăvîșită.

Din cînd în cînd, pierzîndu-și răbdarea, Fonsia va exclama, cu aceea inconfundabilă modulație „de cap” a Elisabetei :

„Sătulă sînt de-atîtea umbre
Spuse Doamna din Shalott”...

Și atunci tu, spectator tînăr, foarte tînăr și la fel de curios, te vei grăbi să pui o întrebare esențială, pentru ca Fonsia să meargă mai departe cu povestirea ei și să afli cum, la sfîrșitul anilor '50 și începutul deceniului șase, s-a petrecut „recentralizarea” teatrului, cum a lucrat ea însăși, Fonsia Dorsay, cu mari regizori, ca Ciulei și Putilie, la spectacole devenite antologice.

„Și care e deosebirea între stilul de lucru al lui Ciulei și cel al lui Putilie ?”

Ei bine, pe Fonsia această întrebare o intimidază, strește, dar își răspunde, totuși, evocînd un Ciulei tolerant în aparență, conducînd actorul cu înfinită răbdare și tenacitate, elaborîndu-și concepția pe scenă, într-un proces de reciprocitate creatoare, și un Putilie intransigent, pregătîndu-și spectacolul cu minuție la masa de lucru și cerînd actorului să umple de-a lungul repetițiilor contururile unei imagini pe care el, regizorul, o cunoaște deja amănunțit.

„Dar actorii, actorii care i-au fost parteneri pe scenă Fousiei, ce ne-ar putea spune despre ei ?”

Multe... foarte multe... Despre oțiva, mai ales, și în special despre Toma Caragiu, care „ii menaja sensibilitatea artistică” într-atît încît îl sugera „un urs care evită să calce o floare”, despre „blindul și înțeleptul Mihai Popescu”, despre cîndva „tonicul și exuberantul” Emil Botta...

Fonsia vorbește, își amintește, apoi tace scurt cu privirea așînită undeva în hăul întunecat al sălii.

Privirea aceea oblică, ușor ironică, ușor visătoare... imponderabilă și totuși ascuțită, o privire șerpuitoare și vie ca o undă de parfum.

O lumină superior inteligentă cum numai uneori, rareori, poi avea ochil unui creator de emoții ale sufletului. O lumină care este suflet și gîndire în același timp.

Cu simplitate, se aud cîteva vorbe rostite încet, ca pentru sine

„O mare prezență artistică și o mare actriță”. (Paul Scofield).

Apoi cuvinte rostite mai tare, ca pentru noi :

„Nu-mi face plăcere cînd citesc lucruri frumoase despre mine. Parcă citesc despre altcineva. Incerc un sentiment curios, că totul este trecător și că nimic nu stă pe loc în arta noastră.”

Partida de Gin se apropie, pentru astăzi, de ultima victorie a Fousiei Dorsay.

Tu te ridici nerăbdător, avid să o aștepi la ieșirea din teatru și, întinzîndu-i buchetul de flori (cu totul alt buchet de flori decît cel care i-a fost dăruit atunci cînd a devenit actriță a Teatrului Municipality), să rostești :

„Stimată, neasemuită, prea frumoasă Doamnă Actriță Fonsia Dorsay...”

Dar în culise nu se află nimeni cu acest nume.

Acolo se află doar o femeie, nu foarte înaltă, nu foarte tînără, nu foarte frumoasă, Clody Bertola

O MARE PREZENȚĂ ARTISTICĂ ȘI O MARE ACTRIȚĂ.

Corina ȘUTEU

Foto : Dinu LAZĂR